

Ho hem de fer com cal

Triar, en cada ocasió, la forma de llenguatge més adequada i convenient és sovint una tasca delicada, que exigeix molta reflexió. No n'hi ha prou, en el millor dels casos, d'atenir-se rigorosament a les normes generals i de seguir sistemàticament els consells i les recomanacions dels preceptistes: sempre poden concórrer, en la redacció d'un text, circumstàncies especials que demanin de modificar-los o d'atenuar-los, o que induixin a sospesar detingudament els avantatges i els inconvenients de cada una de les solucions proposades abans de decidir-se per una d'elles.

Una de les formes de llenguatge que més recomanacions ha merescut, per tal de revitalitzar el seu ús i evitar la seva progressiva desaparició, és el verb *caldre*, tan genuí i propi de la nostra llengua. S'ha recordat sovint que és el mitjà més normal per a l'expressió, en oracions impersonals, del sentit d'obligació, que no cal reduir el seu ús a les oracions negatives —com aquesta amb què ho hem dit—, que *caldre* equival a la frase d'obligació del castellà «ser preciso» (la qual no s'ha de traduir mai per *ésser precis*), i que si bé és correcte de dir *ésser necessari* (més un infinitiu o una subordinada completiva) es considera preferible *caldre*. La reiteració d'aquestes indicacions segurament ha donat el seu fruit, i no és infreqüent de trobar textos redactats sense plànyer-hi l'ús d'aquest verb. Fins a tal punt, que en alguns casos es pot parlar d'abús i tot. Recordem un text sobre civisme en què aquest abús no s'aturava ni davant de frases com *Cal fer les coses com cal*.

No es tracta pas, per tant, de combatre l'ús d'aquest verb tan útil i recomanable sinó de fer veure que en alguns casos pot ésser preferible de recórrer a una altra solució. Ens referim, d'una manera molt concreta, a certs textos teatrals o bé destinats a ésser dits o llegits en veu alta en d'altres circumstàncies, en què frases com *Cal avisar el rei*, *Cal actuar amb decisió*, *Cal fugir de pressa*, són sovint mal compreses a causa d'una deficiència que tendeix a pronunciar gairebé com una *u* la *l* de *cal*: «Cau avisar...». Com que, a més, es tracta de frases que expressen més aviat accions personals, no vacil·larem a preferir-hi —en termes generals— construccions com *Hem d'avisar el rei*, *Hem d'actuar amb decisió*, *Hem de fugir de pressa*.

Albert Jané